

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Факультет № 2
Кафедра трудового та господарського права

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри трудового та господарського права факультету № 2
протокол № 7 від 07.07.2023

Завідувач кафедри

Костянтин МЕЛЬНИК

**НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НАУКИ ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
(ВК.04.2)**

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кафедра	Трудового та господарського права факультету № 2 (https://univd.edu.ua/uk/dir/551/kafedra-trudovogo-ta-gospodarskogo-prava)
Контактний телефон	+38 057 73-98-910 (роб.)
E-mail	kaf_tryd@ukr.net
ЛЕКТОРИ	
	Мельник Костянтин Юрійович завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Email: kaf_tryd@ukr.net Лекційний потік: ВООНП

	<p>Подорожній Євген Юрійович професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Email: kaf_tryd@ukr.net</p> <p>Лекційний потік: ВООНП</p>
Офіційна назва освітньої програми	Право Law
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень (НРК України – 8 рівень та третій цикл вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти)
Галузь знань	08 Право.
Спеціальність	081 Право.
Спеціалізація	12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення
Статус дисципліни	Вибіркова компонента освітньо-наукової програми, вивчається в 3 семестрі II курсу навчання.
Мета вивчення дисципліни	Формування у здобувачів знань з актуальних проблем права соціального забезпечення, з визначення напрямів вирішення сучасних проблем соціального законодавства з урахуванням міжнародного, зокрема європейського досвіду, а також навичок та умінь, необхідних для науково-дослідницької діяльності.
Завдання вивчення дисципліни	Формування вміння здобувачами самостійно здійснювати науково-дослідницьку діяльність; формування вміння здобувачами розуміти причини виникнення проблем у праві соціального забезпечення; формування вміння здобувачами аналізувати закони та інші нормативно-правові акти соціального законодавства; формування вміння здобувачами відрізняти позитивний досвід закордонних країн у сфері регулювання відносин з соціального забезпечення та обґрунтовувати доцільність його

	запровадження в Україні; формування вміння здобувачами визначати пріоритетні напрями розвитку науки права соціального забезпечення.
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS/годинах	3 кредитів ECTS (загальний обсяг - 90 год.)
	- аудиторна робота: 44 год.
	- самостійна робота: 46 год
Форми та види проведення навчальних занять	Форма навчання – денна - лекції: 16 год; - семінарські заняття: 28 год
Самостійна робота	Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка тез доповідей до конференцій, наукових статей, дисертаційного дослідження
Індивідуальні завдання	Наукові доповіді, реферати, статті.
Необхідне обладнання	Мультимедійне обладнання (ноутбук та проектор), комп'ютерне забезпечення з виходом у мережу Інтернет.
Мова викладання	Українська.
Контроль	Поточний та підсумковий контроль. Поточний: опитування на семінарських заняттях; участь у дискусіях; підготовка та обговорення доповідей, рефератів; тестування; виконання самостійної роботи. Критерії оцінки поточного контролю викладач повідомляє на першому занятті та перед кожними оцінюванням. Підсумковий контроль: екзамен.
Інтегральна компетентність, загальні компетентності (ЗК)	Здатність застосовувати концептуальні та методологічні знання для вирішення значущих проблем у галузі права соціального забезпечення, що передбачає застосування правових інститутів, норм, наукових положень, доктрин, принципів, а також організацію і проведення досліджень із подальшим впровадженням інновацій в практично-перетворювальну діяльність. ЗК-1. Здатність до критичного осмислення суспільних та галузевих процесів і явищ. ЗК-2. Здатність сформулювати теоретичну або прикладну проблему, яка потребує розв'язання. ЗК-4. Здатність застосовувати знання під час наукового пошуку і у практичних ситуаціях. ЗК-5. Здатність започаткування, планування,

	<p>реалізація та коригування самостійних досліджень на відповідному кваліфікаційному рівні.</p> <p>ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних.</p> <p>ЗК-7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), синтезувати комплексні ідеї.</p> <p>ЗК-11. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).</p> <p>ЗК-14. Здатність організовувати та керувати роботою творчих професійних колективів.</p> <p>ЗК-15. Здатність оцінювати результати наукових досліджень інших науковців за об'єктивними критеріями.</p>
<p>Спеціальні (предметні, фахові) компетентності (СК)</p>	<p>ФК-1. Формування концептуального знання щодо сутності верховенства права як однієї з основоположних цінностей демократичної держави. Уміння застосовувати принципи верховенства права, в тому числі, у ситуаціях законодавчої невизначеності.</p> <p>ФК-2. Формування концептуального знання щодо системи права Європейського Союзу та її співвідношення з правовою системою України.</p> <p>ФК-3. Формування концептуального знання щодо меж впливу норм міжнародного, зокрема європейського права на стан національного законодавства, тенденцій його трансформації.</p> <p>ФК-4. Формування концептуального знання щодо форм впливу практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.</p> <p>ФК-6. Формування навичок проведення порівняльно-правових досліджень окремих інститутів права.</p> <p>ФК-8. Формування умінь застосовувати традиційні та новітні методи й інструменти наукового пошуку.</p> <p>ФК-9. Формування навичок застосування міждисциплінарного підходу в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.</p>

	<p>ФК-10. Формування вміння ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення правових норм, а також знання практики їх застосування.</p> <p>ФК-11. Формування вміння критично оцінювати результати наукових пошуків, інноваційний характер одержаних результатів і на цій основі підвищувати рівень своєї професійної діяльності, включаючи безперервний саморозвиток та самовдосконалення.</p> <p>ФК-12. Формування концептуального знання щодо професійної незалежності та відповідальності правника, а також здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності.</p> <p>ФК-13. Формування умінь і навичок доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію про ідеї, проблеми, ухвалені рішення, досвід та аргументації; відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.</p> <p>ФК-14. Формування умінь і навичок самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.</p> <p>ФК-15. Формування умінь і навичок самостійно готувати проекти актів правозастосування, включаючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та умотивованості</p>
--	---

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема № 1: Актуальні проблеми права соціального забезпечення

Проблеми обчислення страхового стажу у праві соціального забезпечення. Співвідношення пенсійного забезпечення та пенсійного страхування. Проблеми розмежування соціальної допомоги й соціального обслуговування. Проблеми правового регулювання соціального захисту учасників бойових дій. Гармонізація вітчизняного права соціального забезпечення до законодавства ЄС.

Тема № 2: Стан національного соціального законодавства

Система законодавства щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Недержавне соціальне

страхування. Додаткові заходи соціального захисту окремих категорій громадян. Тенденції розвитку законодавства про пенсійний вік. Особливості пенсійного забезпечення в зв'язку з втратою працездатності.

Тема № 3: Міжнародні документи у сфері соціального забезпечення

Міжнародні стандарти соціального забезпечення. Реформа пенсійної системи: національна стратегія удосконалення та досвід міжнародної спільноти. Право соціального забезпечення зарубіжних країн.

Тема № 4: Європейський досвід правового регулювання відносин з соціального забезпечення

Європейські міжнародні стандарти соціального забезпечення. Соціальне страхування в країнах ЄС. Система страхового пенсійного забезпечення в країнах ЄС.

Тема № 5: Проблеми кодифікації національного соціального законодавства

Методологічні засади кодифікації національного права соціального забезпечення. Особливості кодифікованих законів. Правові дефініції як необхідна складова сучасного кодексу. Проблеми законодавчої техніки при створенні кодексу у сфері соціального забезпечення.

Результати навчання

ПРН-1. Застосовувати системний підхід під час оцінювання суспільних процесів і явищ; визначати основи функціонування відповідних процесів і явищ через правову парадигму.

ПРН-3. Демонструвати високий ступінь самостійності, а також навички групової взаємодії в ході розробки, реалізації й подальшого управління науковими проєктами.

ПРН-4. Здійснювати апробацію результатів дослідження шляхом їх оприлюднення перед науковою спільнотою, в тому числі іноземною.

ПРН-6. Вміти використовувати здобутки теорії права, інших правових наук під час здійснення комплексних досліджень, а також розв'язання проблем окремої групи правових відносин.

ПРН-10. Вміти використовувати сучасні інформаційні технології під час пошуку, збирання, обміну, демонстрації інформації, а також проведення наукових заходів.

ПРН-13. Знати методику педагогічної діяльності в галузі права, а також сучасні освітні методи та технології; вміти використовувати інформаційні та комунікативні технології задля проведення очного або дистанційного навчання.

ПРН-15. Демонструвати авторитетність, інноваційність, академічну та професійну

	добросесність під час створення та інтерпретації нових знань через наукове дослідження, яке відповідає стандартам національного та міжнародного рівнів.		
Критерії оцінювання	Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю: - поточний контроль – 50 балів; - підсумковий контроль – 50 балів. Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувача вищої освіти. Оцінка за аудиторну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які ним отримані на семінарських заняттях (здобувач має отримати не менш 5 позитивних оцінок) з коефіцієнтом 5. Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які отримані здобувачем за: реферати, доповіді та документи (здобувач має підготувати не менш 3 проектів документів) з коефіцієнтом 5. Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, які отримані здобувачем протягом семестру, та балів, які набрані на підсумковому контролі (екзамені).		
	ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS		
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
80-84			

75-79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не мають істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
Підсумковий контроль (орієнтований)			Екзамен 1. Соціальний захист та соціальне забезпечення:

перелік питань)

співвідношення понять.

2. Проблеми обчислення страхового стажу у праві соціального забезпечення.

3. Співвідношення пенсійного забезпечення та пенсійного страхування.

4. Проблеми розмежування соціальної допомоги й соціального обслуговування.

5. Соціально-правові аспекти благодійності як первісної форми соціального забезпечення.

6. Проблеми реалізації боротьби з бідністю в Україні як функції права соціального забезпечення.

7. Проблеми встановлення державних соціальних стандартів та гарантій в Україні.

8. Проблеми правового регулювання соціального захисту учасників АТО.

9. Прожитковий мінімум як базовий соціальний стандарт: проблеми правового регулювання.

10. Гармонізація вітчизняного права соціального забезпечення до законодавства ЄС.

11. Значення рішень Конституційного Суду України для формування джерел права соціального забезпечення.

12. Проблеми розвитку загальнообов'язкового державного соціального страхування як організаційно-правової форми соціального забезпечення.

13. Система законодавства щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

14. Недержавне соціальне страхування.

15. Додаткові заходи соціального захисту окремих категорій громадян.

16. Проблеми законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи в Україні.

17. Тенденції розвитку законодавства про пенсійний вік.

18. Особливості пенсійного забезпечення в зв'язку з втратою працездатності.

19. Нещасний випадок та професійне захворювання.

20. Страхові пенсії за законодавством України.

21. Правове регулювання спеціальних пенсій в Україні.

22. Проблеми правового регулювання виплати пенсій за віком громадянам України, які виїхали на постійне місце проживання за кордон.

23. Перспективи запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
24. Проблеми правового регулювання надання державної допомоги сім'ям з дітьми в Україні.
25. Проблеми правового регулювання призначення державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію.
26. Проблеми та перспективи реалізації Стратегії реформування системи соціальних послуг в Україні.
27. Сутність соціальної роботи як складової соціального забезпечення.
28. Проблеми правового регулювання виконання рішень судів з питань соціального захисту громадян в Україні.
29. Проблеми правового регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні.
30. Проблеми правового регулювання соціального забезпечення громадян похилого віку в Україні.
31. Проблеми соціально-правового становища ВІЛ-інфікованих, хворих на СНІД в Україні.
32. Проблеми реалізації законодавства України щодо пільгового вступу до вищих навчальних закладів.
33. Соціальне право як галузь права: дискусійні аспекти.
34. Міжнародні стандарти соціального забезпечення.
35. Реформа пенсійної системи: національна стратегія удосконалення та досвід міжнародної спільноти.
36. Рішення Європейського суду з прав людини та їх значення під час реалізації права на пенсію.
37. Акти ООН як джерело міжнародно-правового регулювання соціального забезпечення.
38. Правове регулювання соціального забезпечення у конвенціях і рекомендаціях МОП.
39. Значення міжнародних договорів у сфері соціального забезпечення.
40. Право соціального забезпечення зарубіжних країн.
41. Міжнародно-правовий досвід розвитку соціального-забезпечення.
42. Проблеми адаптації соціально-забезпечувального законодавства України до законодавства Європейського Союзу.
43. Історичний вплив міжнародно-правових стандартів права соціального забезпечення зарубіжних країн на українське законодавство у сфері

	<p>соціального забезпечення та його систематизацію.</p> <p>44. Заходи прийняття єдиної термінології у сфері соціального забезпечення на міжнародному рівні.</p> <p>45. Гармонізація, імплементація, уніфікації та систематизація: співвідношення понять.</p> <p>46. Досвід систематизації законодавства у сфері соціального забезпечення в країнах ЄС.</p> <p>47. Європейські міжнародні стандарти соціального забезпечення.</p> <p>48. Соціальне страхування в країнах ЄС.</p> <p>49. Система страхового пенсійного забезпечення в країнах ЄС.</p> <p>50. Система недержавного пенсійного забезпечення в країнах ЄС.</p> <p>51. Система соціального обслуговування в країнах ЄС.</p> <p>52. Положення Договору про заснування Європейського співтовариства з питань соціального забезпечення громадян країн-членів ЄС.</p> <p>53. Європейська соціальна хартія (переглянута).</p> <p>54. Регламент ЄС № 1408/71.</p> <p>55. Проблеми кодифікації законодавства про соціальне забезпечення.</p> <p>56. Методологічні засади кодифікації національного права соціального забезпечення.</p> <p>57. Особливості кодифікованих законів.</p> <p>58. Правові дефініції як необхідна складова сучасного кодексу.</p> <p>59. Проблеми законодавчої техніки при створенні кодексу у сфері соціального забезпечення.</p> <p>60. Класифікація та порядок призначення державних соціальних допомог та соціальних пільг в зарубіжних країнах.</p>
Рекомендована література	<p>1. Андріїв В.В. Правовідносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування: теоретичний аспект / В.В. Андріїв, О.В. Москаленко, С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко. – Х. : ФІНН, 2011. – 280 с.</p> <p>2. Директива Ради № 2000/43/ЄЕС «Про застосування принципу рівного підходу, незалежно від расового або етнічного походження» від 29 червня 2000 р., [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a65</p> <p>3. Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 року. // [Електронний ресурс]. — Режим</p>
Основна	

доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062

4. Європейський кодекс соціального забезпечення: прийнятий Радою Європи 16.04.1964 р. // Бюл. зак-ва і юрид. практики України. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – № 10.

5. Загальна декларація прав людини ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1948 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015

6. Конвенція МОП № 122 «Про політику в галузі зайнятості» (1964 р.), [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_062

7. Конвенція МОП № 159 «Про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів» (1983 р.), [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_065

8. Конвенція МОП № 81 «Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі» (1947 р.), [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_036

9. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042

11. Основи законодавства про загальнообов’язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14 січня 1998 року № 16/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – (редакція від 27.07.2010) – № 23. – Ст. 121.

12. Пенсійне та соціальне забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ та членів їх сімей : довідк. пос. / [В.І. Маценко, Т.П. Кравченко, І.М. Маценко, В.В. Горошко, С.В. Єськов] ; за заг. ред. Є.М. Польського, В.М. Комарницького / МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка, 2011. – 480 с.

13. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / О.М. Ярошенко, Г.О. Барабаш, Н.М. Вапнярчук та ін. ; за ред. О.М. Ярошенка. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2015. – 458 с.

	<p>14. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / Т.А. Занфірова, М.І. Іншин, С.М. Прилипко та ін. ; за заг. ред. Т.А. Занфірової, С.М. Прилипка, О.М. Ярошенка. – 2 ге вид., переробл. і допов. – Х. : ФІНН, 2012. – 640 с.</p> <p>15. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV // Відомості Верховної Ради України.– 2003. – № 49–51. – Ст. 376</p> <p>16. Про зайнятість населення : закон України від 05 лип. 2012 р. № 5067-VI : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17.</p> <p>17. Про соціальний діалог в Україні: закон України від 23.12.2010 р. № 2862-VI : [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2862-17.</p> <p>18. Про соціальні послуги : Закон України від 27.04.2022 р. № 2193-IX //Відомості Верховної Ради України. – 2022. – № 18. – Ст. 73</p> <p>19. Сирота І.М. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / І.М. Сирота – вид. восьме – Х. : «Одіссей», 2010. – 408 с.</p> <p>20. Стратегія реформування системи надання соціальних послуг: Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.08.2012 р. № 556-р // Офіційний вісник України від 20.08.2012 р. – № 61, стор. 71, стаття 2482, код акту 62994/2012.</p>
<p>Інформаційні ресурси в Інтернеті</p>	<p>1. Офіційний сайт Верховної Ради України https://portal.rada.gov.ua/</p> <p>2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України https://www.kmu.gov.ua/</p> <p>3. Офіційний сайт Судова влада України https://court.gov.ua/</p> <p>4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України https://www.gp.gov.ua/ua/index.html</p> <p>5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.</p> <p>6. Офіційний сайт Верховного Суду України http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/</p> <p>7. Єдиний державний реєстр судових рішень http://www.reyestr.court.gov.ua/</p> <p>8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського http://www.nbuv.gov.ua/</p> <p>9. Офіційний сайт Харківського національного</p>

	університету внутрішніх справ http://univd.edu.ua/ 10. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко http://korolenko.kharkov.com/ 11. Юридична бібліотека http://pravo.biz.ua/ .
--	---